

Statistische reeks

Werkgelegenheid in het verzekeringswezen in 2015

1	INLEIDING	2
2	DE BELGISCHE VERZEKERINGSMARKT	3
3	DE WERKGELEGENHEID IN DE VERZEKERINGSONDERNEMINGEN	5
3.1	De werkgelegenheid in 2015	5
3.2	Tendensen 2006-2015	7
3.3	Analyse van de resultaten	11
3.4	Structuur van de sector	17
3.5	Overeenkomsten van bepaalde duur	19
3.6	Overzicht van de werkgelegenheid in tabelvorm	20
4	VERGELIJKING MET ANDERE EUROPESE LANDEN	23

1. Inleiding

Assuralia verzamelt en verwerkt gegevens over de human resources in de verzekeringssector:

- ▶ de werkgelegenheid, op grond van de gegevens die sinds het begin van de jaren 1990 voortkomen uit een jaarlijkse enquête die geïndividualiseerde en anonieme informatie inwint over alle werknemers in de sector en over het personeelsverloop van de sector;
- ▶ het loonpeil in de verzekeringssector, in samenwerking met externe partners, zodat elke onderneming de kritische functies en haar loonbeleid kan toetsen aan marktgegevens.

Deze uitgave van de speciale Assurinfo-reeks is het resultaat van de verwerking van de gegevens over de "werkgelegenheid" die het Assuralia mogelijk maakt om de ontwikkeling van de werkgelegenheid en de bewegingen van het personeelsbestand te analyseren.

Deze publicatie belicht ook de verschillende actoren die samen met de verzekeringsondernemingen de verzekeringssector vormen en geeft een overzicht van de belangrijkste kerncijfers die de werkgelegenheid in de verzekeringsondernemingen kenmerken.

Het eerste deel situeert de verzekeringsondernemingen in de verzekeringsmarkt in de ruimst mogelijke zin met inbegrip van de tussenpersonen, de makelaars, de agenten...

Daarop volgt een analyse van de werkgelegenheidscijfers van de verzekeringsondernemingen en de herverzekeraars voor 2015, alsook van de voornaamste vastgestelde tendensen. Dit deel bevat eveneens een overzicht van de werkgelegenheid in tabelvorm.

In het laatste deel van de studie worden de werkgelegenheidscijfers met die van andere Europese landen vergeleken.

Alex Maselis
Sarah Nuytten
vts@assuralia.be

2 De Belgische verzekeringsmarkt

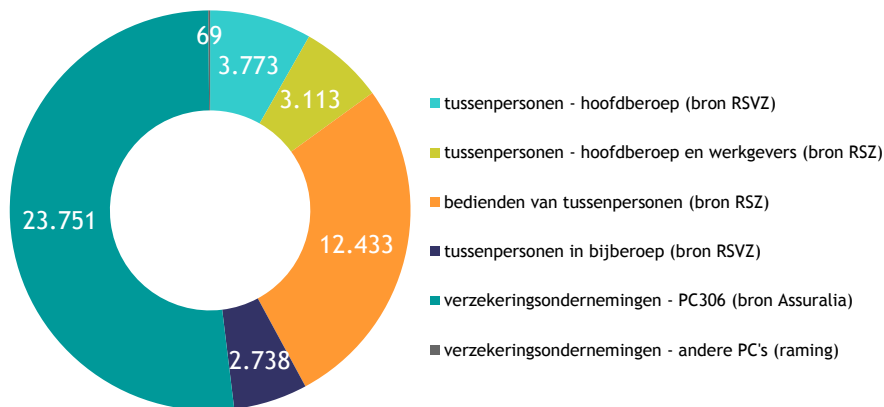
Niet alleen de verzekeringsondernemingen zijn op de Belgische verzekeringsmarkt actief. Ook andere ondernemingen of zelfstandigen bieden er hun diensten aan bij particulieren en verzekeringsondernemingen.

Alles samen stelt de Belgische verzekeringsmarkt ongeveer 45.900 personen te werk. Het gaat om werknemers in verzekeringsondernemingen, in agentschappen of in de makelarij¹:

- ▶ het personeel dat werkt in de verzekeringsondernemingen die onder het toepassingsgebied van het Paritair Comité 306 vallen²;
- ▶ de tussenpersonen (agenten en makelaars), die meestal zelfstandigen zijn;
- ▶ de personen in dienst van makelaarskantoren of verzekeringsagentschappen^{3 4};
- ▶ de verzekeringsondernemingen die niet onder het toepassingsgebied van het Paritair Comité 306 vallen stellen naar schatting een 70-tal personen te werk⁵.

Deze ongeveer 45.900 verzekeringsprofessionals zijn als volgt verdeeld:

Grafiek 1: Verdeling van de verzekeringsprofessionals in de Belgische verzekeringsmarkt



Bronnen : RSVZ, Cijfers 2014
RSZ & Assuralia, Cijfers 2015

¹ De verzekering verschaft echter werk aan nog andere categorieën van personen, waarvan het precieze aantal onbekend is:

- de personen die verzekeringsactiviteiten verrichten, maar in een bank werken ("bankverzekering"). Zij vallen onder het Paritair Comité 310: Assuralia beschikt in dit verband niet over gedetailleerde cijfers;
- het personeel dat voor de sector werkt via outsourcing, (externe financiële beheerders, ondernemingen die gespecialiseerd zijn in het schadebeheer voor rekening van anderen, informatici, cateringdiensten, schoonmaakbedrijven...);
- ten slotte doet de verzekering een beroep op tal van lasthebbers in het kader van expertiseopdrachten, zowel bij de contractsluiting als bij de schaderegeling.

² De studie van Assuralia observeert in de eerste plaats deze werknemers (en dit vanaf punt 2).

³ Voor deze bedrijven is het Paritair Comité 307 bevoegd.

⁴ Agentschappen die in België buitenlandse maatschappijen vertegenwoordigen (algemene agenten of "underwriters") horen ook bij deze categorie.

⁵ Bijvoorbeeld: Credimo, Precura en de Verzekeringen van het Notariaat.

Het aantal arbeidsplaatsen die het verzekeringswezen, in ruime zin, aanbiedt, vertegenwoordigt 1,4 % van het totaal aantal zelfstandigen en werknemers uit de privésector.

In de grafiek hierboven werd de tewerkstelling in de verzekeringssector uitgedrukt in het gemiddelde aantal werknemers tijdens 2015. Deze berekening houdt rekening met alle verschillende vormen van de arbeidsovereenkomst, zowel die van onbepaalde duur als die van bepaalde duur. Aangezien contracten van bepaalde duur regelmatig worden afgesloten voor een duurtijd van zes maanden of minder, geeft het *gemiddelde* aantal werknemers tijdens het kalenderjaar een correcter beeld dan het aantal werknemers die in dienst waren op 31 december.

3 De werkgelegenheid in de verzekeringsondernemingen⁶

3.1 De werkgelegenheid in 2015

3.1.1 Overeenkomsten van onbepaalde duur (OOD)

Op 31 december 2015 waren er 22.993 personen tewerkgesteld met een contract van onbepaalde duur in een verzekeringsonderneming. Meer dan de helft van de werknemers zijn vrouwen (53,3 %).

Eén op vier werknemers werkt deeltijds (25,3 %). Het zijn voornamelijk vrouwelijke werknemers die deeltijds werken: binnen de groep van deeltijdse werkkrachten is meer dan acht op tien een vrouw.

Het grootste deel van de werknemers is ingedeeld in de beroepscategorieën⁷ uitvoerend bediendenpersoneel en kaderleden. Deze categorieën vertegenwoordigen meer dan 90 % van de werknemers.

Een werknemer in een verzekeringsonderneming is gemiddeld 44 jaar en 9 maanden oud en heeft gemiddeld iets meer dan 16 dienstjaren. Meer dan één op drie werknemers is ouder dan 50 jaar (36,4 %). Het aandeel werknemers jonger dan 35 jaar komt op 22 %.

Bijna drie op vier werknemers (72,9 %) hebben een hogeschool of universitaire opleiding genoten. Bij de werknemers jonger dan 50 jaar loopt dit percentage op tot 82 %.

Tabel 1 : Kerncijfers 2015

	31.12.2015
Aantal	22.993
Vrouwen (%)	53,3 %
Deeltijds (%)	25,3 %
FTE's	21.630
Verdeling per categorie (%):	
uitvoerend	57,1 %
kader	34,5 %
directie	3,8 %
inspecteurs	4,3 %
agenten	0,05 %
arbeiders	0,2 %
Gemiddelde leeftijd	44 jaar en 9 maanden
Gemiddelde anciënniteit	16 jaar en 4 maanden
Hogeschool en universitaire opleiding (%)	72,9 %
Nationaliteit	96,8 % is Belg

Bron: Assuralia

⁶ De statistieken van dit hoofdstuk hebben uitsluitend betrekking op het personeel van de verzekeringsondernemingen die onder het toepassingsgebied van het Paritair Comité 306 vallen. Dit paritair comité werd opgericht bij koninklijk besluit van 9 februari 1971 en omschrijft zijn toepassingsgebied als volgt: «de verzekeringsmaatschappijen met vaste premie en de onderlinge verzekeringsmaatschappijen, zowel de in België gevestigde zetels van buitenlandse maatschappijen als de Belgische maatschappijen».

⁷ Zie sectie 3.3.2

In 2015 werden 1.245 werknemers met een contract van onbepaalde duur aangeworven in een verzekeringsonderneming en hebben 1.586 werknemers een verzekeringsonderneming verlaten.

Standaardprofiel van de aangeworven personen

- Iets meer mannen (51,8 %) dan vrouwen (48,2 %).
- 54,1 % van de werknemers wordt aangeworven als bedienden – uitvoerend personeel. Daarvan start iets meer dan de helft in loonschaalcategorie 4A.
- De gemiddelde leeftijd bij aanwerving is 33 jaar en 6 maanden. Ongeveer drie op vier aangeworven personen is tussen 20 en 40 jaar oud.
- 4 % van de aangeworven werknemers werkt deeltijds.
- De helft (49,4 %) heeft een universitaire opleiding genoten en 38,5 % een hogeschool opleiding.

Standaardprofiel van de personen die de onderneming hebben verlaten

- 50 % mannen en 50 % vrouwen.
- Meer dan één op vier heeft een deeltijds contract.
- Overwegend werknemers van het uitvoerend personeel (58,3 %) en kaderleden (33,1 %)
- De gemiddelde leeftijd is 45 jaar en 10 maanden. Ongeveer drie op tien (29,2 %) werknemers die een verzekeringsonderneming verlaten zijn 60 jaar of ouder en ook bijna drie op tien (28,2 %) is jonger dan 35 jaar.

3.1.2 Overeenkomsten van bepaalde duur (OBD)

Voor de tijdelijke overeenkomsten geeft het aantal contracten in de loop van het jaar een vollediger beeld dan het aantal op 31 december. In sectie 3.5 van deze studie worden de tijdelijke overeenkomsten uitvoeriger besproken.

In 2015 werkten 1.207 werknemers in een verzekeringsonderneming met een overeenkomst van bepaalde duur. Daarnaast zijn 1.016 studenten ingeschakeld door de verzekeringsondernemingen.

Tabel 2: Aantal tijdelijke overeenkomsten in de loop van het jaar 2015

	Mannen	Vrouwen	Totaal
Studenten	527	680	1.207
Bepaalde duur	430	586	1.016
Totaal	957	1.266	2.223

Bron: Assuralia

3.1.3 Voltijds equivalent (FTE)

De werkgelegenheid bestuderen aan de hand van het aantal werknemers geeft niet altijd een correct inzicht in het aantal arbeidsplaatsen. Bij het tellen van het aantal werknemers wordt geen rekening gehouden met de tewerkstellingsgraad van de werknemers. Wanneer hiermee wel rekening wordt gehouden, met andere woorden als men de tewerkstelling uitdrukt in voltijds equivalent (FTE), dan krijgt met een ander beeld van de werkgelegenheid.

Het aantal FTE's wordt hier berekend op basis van het gemiddeld aantal personen tewerkgesteld met een OOD gedurende 2015 en het gemiddeld aantal personen tewerkgesteld met een OBD gedurende 2015. Dit geeft een correcter beeld dan de situatie op 31 december.

Gedurende 2015 waren er gemiddeld 22.172 FTE's in de verzekeringsondernemingen die werden ingevuld door 23.751 werknemers.

Tabel 3: Gemiddeld aantal⁸ werknemers en equivalent met een voltijdse overeenkomst (FTE⁹)

Totaal (OOD+OBD)	Voltijds	Deeltijds	FTE
23.751	17.813	5.938	22.172

Bron: Assuralia

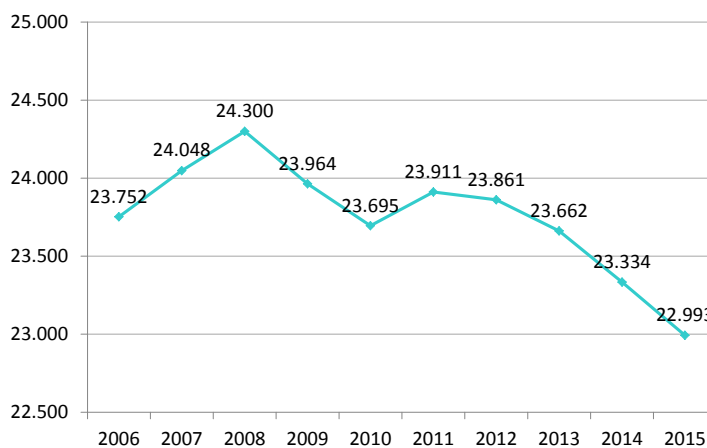
3.2 Tendensen 2006-2015¹⁰

3.2.1 Evolutie van het aantal werknemers

Het aantal werknemers met een contract van onbepaalde duur kent de voorbije tien jaren een dalende tendens. In 2007 en 2008 was er nog sprake van een toename, maar de financieel-economische crisis van 2008-2009 leidde tot een inkrimping van de activiteiten en, met enige vertraging, tot een daling van de werkgelegenheid.

De voorbije vier jaren kent de werkgelegenheid een continue daling, met andere woorden de voorbije jaren worden niet alle personen die een verzekeringsonderneming verlaten, vervangen door nieuwe werkkrachten. In 2015 is het aantal werknemers met een OOD gedaald tot 22.993, dit is het laagste niveau sinds 2006.

Grafiek 2: Aandeel werknemers met een contract van onbepaalde duur (situatie op 31 december)



3.2.2 Evolutie van het aantal nieuwkomers en het aantal vertrekkers

In de jaren 2007 en 2008 steeg de werkgelegenheid in de verzekeringsondernemingen door een toename van het aantal aanwervingen in die jaren (1.988 aanwervingen in 2007 en 1.810 in

⁸ Ongeacht het type van arbeidsovereenkomst: hetzij van onbepaalde duur, hetzij van bepaalde duur. Aangezien contracten van bepaalde duur regelmatig worden afgesloten voor een duurtijd van 6 maanden of minder, geeft het gemiddeld aantal werknemers tijdens het kalenderjaar een correcter beeld dan het aantal werknemers die in dienst waren op 31 december.

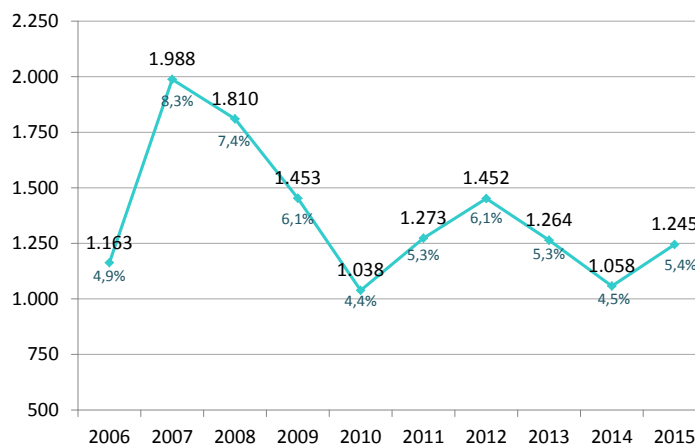
⁹ FTE = voltijds equivalent

¹⁰ Dit gedeelte betreft uitsluitend de OOD.

2008). De crisis van 2008-2009 zorgde echter voor een forse daling van het aantal aanwervingen en in 2010 en 2011 een daling van het aantal vertrekkers, aangezien minder werknemers ontslag namen. In 2011 lag ook het aantal personen die op (brug)pensioen gingen beduidend lager dan de voorgaande jaren.

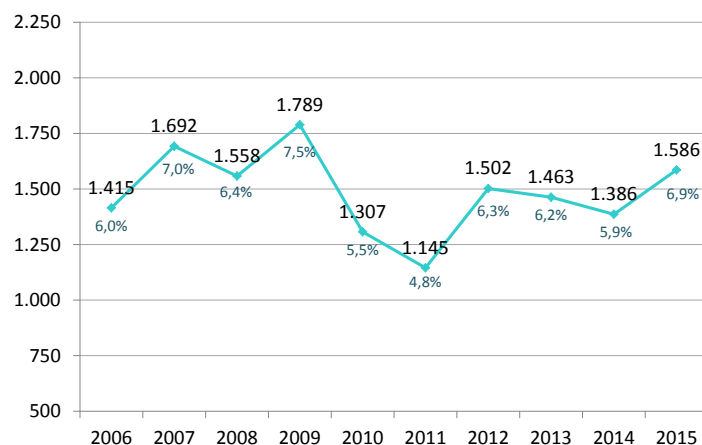
Na 2011 lijkt het aantal aanwervingen de trend van het aantal vertrekkers te volgen, een daling (stijging) van het aantal vertrekkers gaat samen met een daling (stijging) van het aantal aanwervingen. In 2012 stijgt namelijk het aantal vertrekkers tot 1.502 en het aantal nieuwkomers tot 1.452, in 2013 en 2014 daalt het aantal vertrekkers tot respectievelijk 1.463 en 1.386 en daalt het aantal nieuwkomers tot respectievelijk 1.264 en 1.058. In 2015 stijgt het aantal vertrekkers tot 1.586 en het aantal aanwervingen tot 1.245. Het aantal aanwervingen ligt wel systematisch lager dan het aantal vertrekkers. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat de ondernemingen meer en meer een efficiënte aanwending van de middelen en van het personeel nastreven, waardoor de arbeidsplaatsen van de (oudere) werknemers die uitstromen niet automatisch worden ingevuld door een voltijdse nieuwe werkkraft.

Grafiek 3: Aantal aanwervingen met een contract van onbepaalde duur (in absolute cijfers en in % van het aantal werknemers aanwezig op 31 december)



Bron: Assuralia

Grafiek 4: Aantal werknemers met een contract van onbepaalde duur die een verzekeringsonderneming verlaten hebben (in absolute cijfers en in % van het aantal werknemers aanwezig op 31 december)



Bron: Assuralia

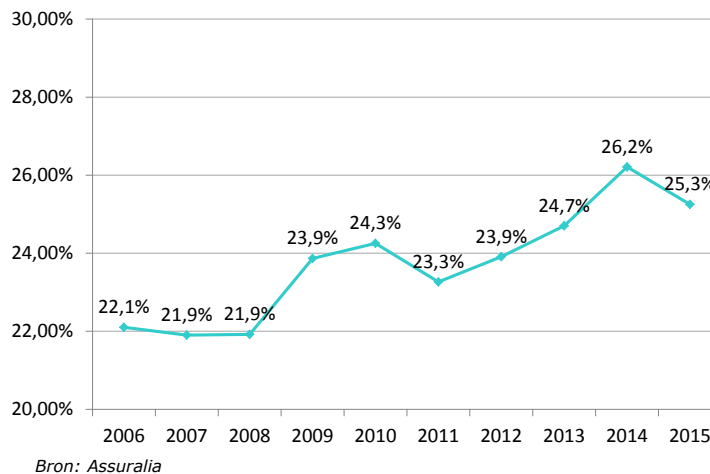
3.2.3 Evolutie van het aandeel deeltijdse werknemers

Het aandeel van de werknemers met een OOD die een deeltijdse betrekking hebben kent een stijgende tendens. In 2001 bedroeg het aandeel deeltijdse werkkrachten slechts 14,5 %, in 2006 was dat al gestegen tot 22,1 %. In 2015 werkt intussen één op vier werknemers deeltijds (25,3 %).

Ter vergelijking, het aandeel deeltijdse werknemers is op interprofessioneel niveau gestegen van 20 % in 2000 tot 27 % in 2015¹¹.

De daling in 2015 ten opzichte van 2014 is deels toe te schrijven aan het relatief groot aantal deeltijdsen die in 2015 op (brug)pensioen zijn vertrokken.

Grafiek 5: Aandeel deeltijdse werknemers met een contract van onbepaalde duur (in % van het totaal aantal werknemers op 31 december)



Bedrijven in moeilijkheden kunnen gebruik maken van de deeltijdse arbeid om in te spelen op de vertraging van de economische activiteit en de hieruit volgende druk op de werkgelegenheid. Een toename van de deeltijdse werkgelegenheid gebeurt vaak ten koste van voltijdse banen: de toename van deeltijdse werknemers vloeit niet altijd voort uit de massale aanwerving van deeltijdse werkers, maar eerder uit de overschakeling van voltijdse arbeid naar kortere arbeidstijden. Dit wijst erop dat ondernemingen gebruik maken van de flexibiliteitsinstrumenten om de beschikbare arbeid te verdelen over zoveel mogelijk betrokken werknemers.

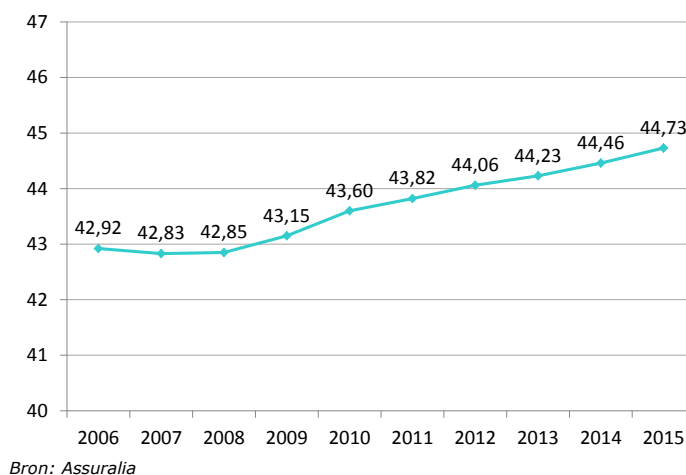
Het is uitkijken naar de evolutie van de deeltijdse arbeid in de komende jaren. Enerzijds is de vraag naar een beter evenwicht tussen privé en werk heel actueel. De deeltijdse arbeid blijkt naast telewerk, tijdskrediet en de glijdende werkuren, één van de ingeburgerde maatregelen te zijn om de werknemers soepele werkomstandigheden te bieden en om de work-life balans te herstellen. Anderzijds is de wettelijke pensioenleeftijd verhoogd en zou het kunnen dat oudere werknemers eerder voor een deeltijdse betrekking zullen kiezen. Het is vooral afwachten welke maatregelen de overheid op dat vlak nog zal nemen.

¹¹ Bron: FOD Economie

3.2.4 Evolutie van de gemiddelde leeftijd

De gemiddelde leeftijd van een werknemer in een verzekeringsonderneming kent een stijgende tendens. In 2015 is de leeftijd gemiddeld 44 jaar en 9 maanden.

Grafiek 6: Gemiddelde leeftijd van de werknemers met een contract van onbepaalde duur



De helft van de werknemers is 45 jaar of ouder. Eén op vijf werknemers is zelfs ouder dan 55 jaar, tegenover één op acht op interprofessioneel niveau. De verzekeringssector telt dus heel wat oudere werknemers. Met het optrekken van de wettelijke pensioenleeftijd en het verdwijnen van maatregelen voor vervroegde uittreding, ziet het er naar uit dat deze groep alleen maar zal groeien. De verzekeringsondernemingen moeten er rekening mee houden dat, enerzijds, de groep oudere werknemers steeds toeneemt (vergrijzing) en, anderzijds, onschatbare kennis en vaardigheden zullen verdwijnen samen met de oudere werknemers die de onderneming verlaten. De sociale partners nemen dit ter harte in uitvoering van het sectoraal akkoord 2015-2016.

3.3 Analyse van de resultaten¹²

3.3.1 Ontwikkeling van overeenkomsten van onbepaalde duur

Tabel 4: Ontwikkeling kerncijfers 2001-2015

	31.12.2001	31.12.2008	31.12.2014	31.12.2015
Aantal	26.293	24.300	23.334	22.993
Vrouwen (%)	48,9%	52,0%	53,1%	53,3%
Deeltijds (%)	14,5%	21,9%	26,2%	25,3%
FTE's	25.133	23.338	21.905	21.630
Verdeling per categorie:				
Uitvoerend	60,2%	60,9%	58,3%	57,1%
Kader	27,7%	29,0%	32,7%	34,5%
directie	2,9%	3,6%	4,1%	3,8%
inspecteurs	5,9%	5,6%	4,5%	4,3%
agenten	2,1%	0,3%	0,1%	0,05%
arbeiders	1,2%	0,6%	0,3%	0,2%
Gemiddelde leeftijd	41 jaar en 3 maanden	42 jaar en 10 maanden	44 jaar en 6 maanden	44 jaar en 9 maanden
Gemiddelde anciënniteit	15 jaar en 3 maanden	15 jaar en 5 maanden	16 jaar en 3 maanden	16 jaar en 4 maanden
Hogeschool en universitaire opleiding	51,7%	61,4%	69,2%	72,9%

Bron: Assuralia

3.3.2 Beroepscategorieën

De sectorale collectieve arbeidsovereenkomst¹³ deelt het personeel van verzekeringsondernemingen in de volgende zes categorieën (in volgorde van numeriek belang) in¹⁴:

- het uitvoerend bediendenpersoneel (5 deelcategorieën),
- de kaderleden (3 subcategorieën),
- de inspecteurs (4 subcategorieën),
- de bezoldigde agenten (in tegenstelling tot de zelfstandige agenten),
- de directieleden en
- de arbeiders.

Over de hele periode 2001-2015 is de categorie van het uitvoerend personeel de grootste. In 2001 bedroeg haar aandeel 60,2 %. In 2015 ligt haar aandeel met 57,1 % iets lager.

De kaderleden zijn met een aandeel van 34,5 % de tweede grootste categorie en doorheen de jaren is hun aandeel alleen maar toegenomen. In de periode 2001-2015 is hun aandeel met net geen 7 procentpunten toegenomen.

¹² Dit gedeelte betreft uitsluitend de OOD.

¹³ CAO van 19.02.1979 over de arbeids- en loonvoorwaarden, koninklijk besluit van 13 februari 1980, Belgisch Staatsblad van 4 juni 1980.

¹⁴ De indeling in categorieën geschiedt op basis van de uitgeoefende functie. De CAO somt deze functies op en deelt ze in meerdere categorieën in.

Naast de kaderleden heeft ook de directie een groter aandeel verworven de afgelopen jaren. In 2015 bedraagt het aandeel van de directie 3,8 %, bijna een procentpunt hoger dan in 2001.

Het aandeel van de personen met een commerciële functie (bezoldigde agenten en inspecteurs) is duidelijk gedaald in de periode 2001-2015. Het aandeel van de agenten is in 2015 verwaarloosbaar klein. De inspecteurs hebben nog een aandeel van 4,3 % in 2015.

3.3.3 Vrouwelijke werknemers

In de verzekeringsondernemingen werken sinds 2003 meer vrouwelijke dan mannelijke werknemers. Ook daarna is de sector nog blijven vervrouwelijken. In 2015 zijn 53,3 % van de werknemers met een contract van onbepaalde duur vrouwen.

De vervrouwelijking van de sector lijkt voornamelijk te volgen uit het feit dat meer mannen hun werkgever verlaten dan vrouwen, want er worden niet meer vrouwen aangeworven dan mannen.

Een ander belangrijk onderscheid tussen mannelijke en vrouwelijke werknemers, is dat vrouwelijke werknemers vaker deeltijds in dienst zijn dan mannen. Bijna vier op de tien vrouwen werkt deeltijds, bij de mannen is dat net geen één op tien. Indien enkel de voltijdse contracten in rekening worden gebracht, dan bedraagt het aandeel vrouwelijke werknemers 43 %.

Tabel 5: Overzicht van het aantal overeenkomsten van onbepaalde duur op 31 december ¹⁵

	Voltijds	Deeltijds	Totaal
Mannen	9.737	1.004	10.741
Vrouwen	7.450	4.802	12.252
Totaal	17.187	5.806	22.993

Bron: Assuralia

De vrouwelijke werknemers zijn sterk vertegenwoordigd binnen de categorie van het uitvoerend personeel. Ze zijn goed voor 63,8 % van de werkkrachten binnen die categorie. Binnen de andere (grote) beroeps categorieën is het gros van de werknemers een man. Maar onderhand hebben interne projecten in het kader van het diversiteitsbeleid voor een betere verdeling tussen vrouwelijke en mannelijke werknemers gezorgd. Binnen de categorie van de kaderleden is in 2015 43,4 % van de werknemers een vrouw, ten opzichte van 32,9 % in 2001. Het aandeel vrouwelijke inspecteurs is met 15 % nog altijd laag, maar is wel verdubbeld ten opzichte van 2001. Het aandeel vrouwelijke directieleden is ook fors toegenomen, van 16,3 % in 2001 tot 28 % in 2015.

Tabel 6: Ontwikkeling van het aantal vrouwelijke werknemers per categorie (in % van het totaal)

	2001	2008	2014	2015
Uitvoerend personeel	62,6%	63,8%	63,9%	63,8%
Kaderleden	32,9%	39,3%	42,5%	43,4%
Inspecteurs	7,5%	12,3%	14,8%	15,0%
Directie	16,3%	21,9%	27,2%	28,0%

Bron: Assuralia

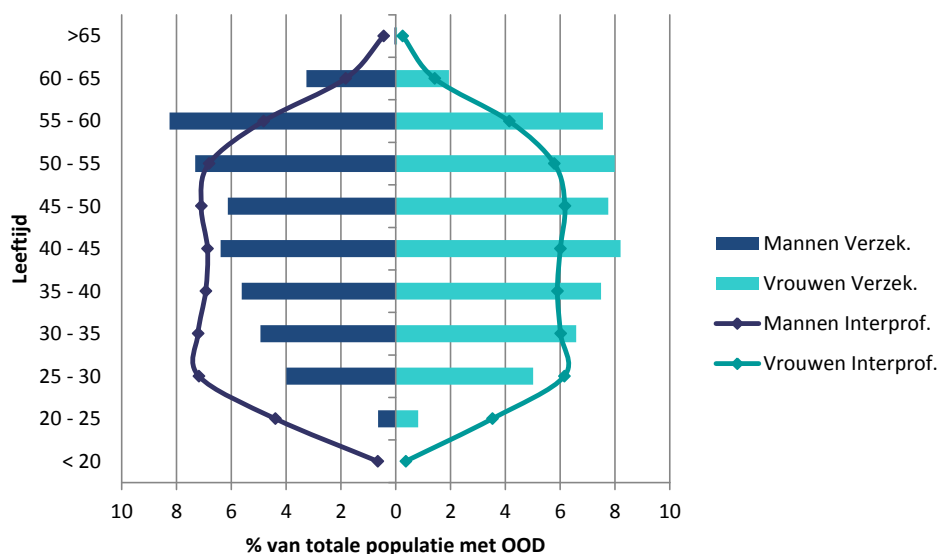
¹⁵De vermelde aantallen zijn absolute cijfers op een vastgesteld tijdstip (31 december), die niet teruggebracht zijn tot hun voltijds equivalent.

3.3.4 Leeftijd van de werknemers

De leeftijdspyramide van de verzekeringssector en die van de ganse privésector tonen een verschillende verdeling van de leeftijd van de betrokken werknemers:

- ▶ Het aandeel van de 50-plussers in de totale populatie in de verzekeringssector met een OOD bedraagt 36,4 % (17,5 % vrouwen en 18,9 % mannen). De situatie op nationaal niveau verschilt sterk: slechts 25,5 % van de werknemers in de privé-sector zijn 50 jaar of ouder (11,6 % vrouwen en 13,9 % mannen)
- ▶ Het aandeel van de werknemers jonger dan 35 jaar bedraagt 22 % van het totaal aantal werknemers in de verzekeringssector (waarvan 12,4 % vrouwen en 9,6 % mannen). Op nationaal niveau is er een relatief groter aantal werknemers jonger dan 35 jaar: 35,5 % van het totaal aantal werknemers (waarvan 16 % vrouwen en 19,5 % mannen).
- ▶ In vergelijking met de privé-sector heeft de verzekeringssector dus een groter aandeel oudere werknemers en een kleiner aandeel jongere werknemers. Hoewel dit geldt voor zowel de vrouwelijke als de mannelijke werknemers, is dit verschil meer uitgesproken bij de mannelijke werknemers.

Grafiek 7: Leeftijdspyramide van de werknemers verzekeringssector (2015) vs interprofessioneel (Q3-2015)



Bron: Assuralia en RSZ

3.3.5 Deeltijds werken¹⁶

Het deeltijds werken zit in de lift. Anno 2015 werken meer dan één op vier werknemers deeltijds (25,3 %). In 2015 ligt het aandeel deeltijdsen iets lager dan in 2014.

De groep van deeltijdse werkkrachten bestaat grotendeels uit vrouwelijke werknemers: van de 5.806 werknemers die deeltijds werken in 2015 zijn er 4.802 vrouw. In de totale groep van vrouwelijke werknemers met een contract van onbepaalde duur werkt ongeveer vier vrouwen op tien deeltijds. Bij de mannelijke werknemers werkt slechts één op tien deeltijds.

¹⁶Een deeltijdse arbeidsovereenkomst of een vermindering van de prestaties onder de vorm van een tijdskrediet.

De groep van deeltijdse werknemers bestaat slechts voor 9 % uit werknemers jonger dan 35 jaar. Het aandeel van de 50-plussers daarentegen bedraagt 49 %.

Het grootste deel (70 %) van de deeltijdse werknemers werkt in een regime van minstens vier vijfden. Het tweede grootste deel (18 %) werkt halftijds. De groep werknemers die halftijds werkt bestaat voornamelijk uit 50-plussers. In deze leeftijdscategorie werkt één op vier halftijds.

Voor zowel het uitvoerend personeel, de kaderleden, de inspecteurs als de directie is het aandeel van de deeltijdse werknemers toegenomen over de periode 2001-2015. Hoewel het duidelijk is dat het voornamelijk vrouwen zijn die kiezen voor deeltijds werk, is de stijging ook merkbaar voor de mannen.

Bij het uitvoerend personeel is ongeveer een derde van de personen deeltijds tewerk gesteld (44,9 % van de vrouwen werkt deeltijds, 13,6 % van de mannen werkt deeltijds).

Ook bij de kaderleden stijgt het aandeel van de deeltijdse contracten. In 2015 werkt ongeveer één op zes kaderleden deeltijds (29,5 % van de vrouwen werkt deeltijds, 6,9 % van de mannen werkt deeltijds).

Op het niveau van de directie wordt er duidelijk minder beroep gedaan op deeltijds werken. De voorbije jaren is het aandeel deeltijdsen binnen deze categorie opnieuw lager. Voor de vrouwelijke directieleden is het aandeel in 2010 zelfs gedaald tot het niveau van 2001.

Tabel 7: Ontwikkeling van het aantal deeltijdse werknemers per categorie (in % van het totaal)

	2001		2008		2014		2015	
	Man	Vrouw	Man	Vrouw	Man	Vrouw	Man	Vrouw
Uitvoerend personeel	3,5%	32,2%	9,8%	40,9%	15,1%	45,9%	13,6%	44,9%
Kaderleden	1,2%	15,2%	4,6%	25,5%	7,1%	29,9%	6,9%	29,5%
Inspecteurs	1,0%	3,7%	1,8%	9,9%	3,2%	10,0%	3,3%	10,1%
Directie	2,2%	6,1%	3,7%	11,4%	4,8%	7,2%	3,5%	6,0%

Bron: Assuralia

De gemiddelde tewerkstellingsgraad van de deeltijdse werknemers bedraagt 73,8 % en is even groot bij mannen en vrouwen. Deze tewerkstellingsgraad is het hoogst bij de inspecteurs (76,4 %) en de kaderleden (76 %), gevolgd door het uitvoerend personeel (73,3 %).

3.3.6 Opleidingsniveau werknemers¹⁷

Het aandeel van de hooggeschoolde werknemers, dit zijn werknemers die een hogeschool of universitaire opleiding hebben genoten, is de voorbije jaren alleen maar toegenomen. In 2015 is bijna drie op vier werknemers (72,9 %) hooggeschoold terwijl dat in 2001 net iets meer dan de helft was (51,7 %).

Uit cijfers van Eurostat¹⁸ blijkt dat in 2014 het aandeel hooggeschoolden bij de Belgische jongeren van 25 tot 34 jaar 44,2 % bedroeg, terwijl het aandeel hooggeschoolden bij de 55- tot

¹⁷ De opleidingsniveaus worden als volgt ingedeeld:

- universitair onderwijs, hoger onderwijs van het lange type of masteropleiding (= "master");
- hoger onderwijs van het korte type, bijvoorbeeld graduaat, regentaat, kandidatuur, bacheloropleiding (= "bachelor");
- secundair onderwijs (= "middelbaar");
- lagere studies (= "lager").

¹⁸ <http://ec.europa.eu/eurostat>

64-jarigen 26,3 % bedroeg. Met andere woorden, het opleidingsniveau van de huidige jongeren ligt aanzienlijk hoger dan het opleidingsniveau van de jongeren van 30 jaar geleden.

Op de arbeidsmarkt zijn bijgevolg steeds meer hooggeschoolde werkrachten beschikbaar. Werknemers met een lager diploma die met pensioen vertrekken of op brugpensioen gaan, worden dan ook dikwijls vervangen door personen met een hogeschool basisopleiding.

Tabel 8: Ontwikkeling van het meest voorkomend opleidingsniveau (in % van het totaal)

	2001	2008	2014	2015
Uitvoerend personeel	Middelbaar: 39,6%	Bachelor: 41,1%	Bachelor: 46,3%	Bachelor: 49,0%
Kaderleden	Master: 44,6%	Master: 47,1%	Master: 48,6%	Master: 49,7%
Inspecteurs	Master: 31,7%	Bachelor: 37,7%	Bachelor: 41,7%	Bachelor: 43,5%
Directie	Master: 74,6%	Master: 76,8%	Master: 80,5%	Master: 83,1%

Bron: Assuralia

3.3.7 In- en uitstroom

Tabel 9 toont het verloop van het aantal werknemers met een overeenkomst van onbepaalde duur voor de periode van 31 december 2014 tot 31 december 2015. Gedurende die periode zijn 1.245 nieuwe werkrachten aangeworven met een OOD en hebben 1.586 werknemers een verzekeringsonderneming verlaten¹⁹. Deze evolutie leidt tot een netto-daling van 341 werknemers ten opzichte van 31 december 2014, hetzij een afname van 1,5 %. Op 31 december 2015 stellen de verzekeringsondernemingen 22.993 personen tewerk.

Tabel 9: Ontwikkeling van het totale personeelsbestand

Aanwezig op 31.12.2014	Aangeworven in 2015	Vertrokken in 2015	Aanwezig op 31.12.2015
23.334	1.245	1.586	22.993
Ontwikkeling 2014-2015	187	200	-341

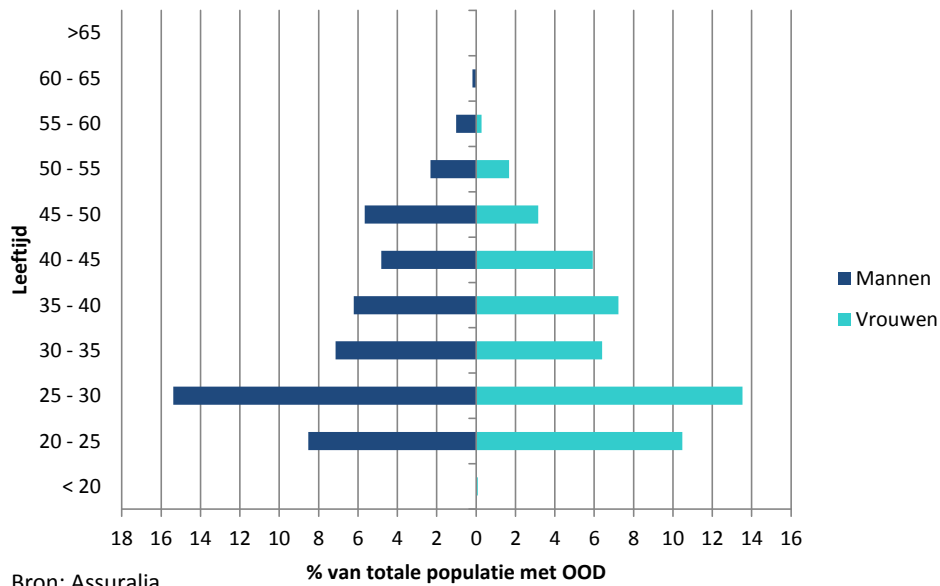
Bron: Assuralia

87,9 % van de aangeworven werknemers heeft een diploma hoger of universitair onderwijs. Van de personen die een verzekeringsonderneming verlaten hebben is dat slechts 62,3 %. Het zijn vooral de oudere werknemers die minder vaak een hogeschool of universitaire opleiding hebben genoten.

Drie op vijf aangeworven werknemers zijn jonger dan 35 jaar. Voor elke aangeworvene werknemer jonger dan 35 verlaat er een ander een verzekeringsonderneming. De netto-aangroei van jongere werknemers in de verzekeringssector is bijgevolg niet erg groot.

De ondernemingen werven ook nog werknemers aan met ervaring. In 2015 was 14,3 % van de aangeworven werknemers ouder dan 45 jaar.

¹⁹Een deel van die werknemers vindt wellicht opnieuw werk in de sector, maar Assuralia beschikt niet over de cijfers van deze "intrasectorale" verschuivingen

Grafiek 8: Leeftijdspyramide van de aangeworven werknemers verzekeringssector (2015)

De belangrijkste redenen voor het verlaten van een verzekeringsonderneming zijn terug te vinden in Tabel 10. Het aantal personen dat in 2015 vertrokken ligt omwille van (brug)pensioen (461 werknemers) iets lager dan in 2014 (497 werknemers). Het aantal personen dat ontslag heeft genomen en vooral het aantal personen waarvan het contract is beëindigd door de werkgever (met of zonder vergoeding in 2015, respectievelijk 496 en 445 werknemers, ligt hoger dan in 2014, respectievelijk 411 en 317 werknemers. Ook het aantal transferts buiten de sector ligt hoger in 2015.

Tabel 10: Overzicht van de redenen voor vertrek

	MANNEN	VROUWEN	TOTAAL
Beëindiging met vergoeding (*)	218	164	382
Beëindiging zonder vergoeding (**)	29	34	63
Pensioen	97	134	231
Brugpensioen	86	144	230
Ontslag genomen	267	229	496
Overlijden	20	13	33
Transfert buiten sector (***)	77	74	151
TOTAAL	794	792	1.586

(*) met uitbetaling van een compenserende opzeggingsvergoeding

(**) met prestatie gedurende de opzeggingstermijn

(***) werknemers die hun loopbaan verderzetten in dezelfde ondernemingsgroep, maar dan in de bankafdeling of in de supportafdeling (HR, ICT, ...).

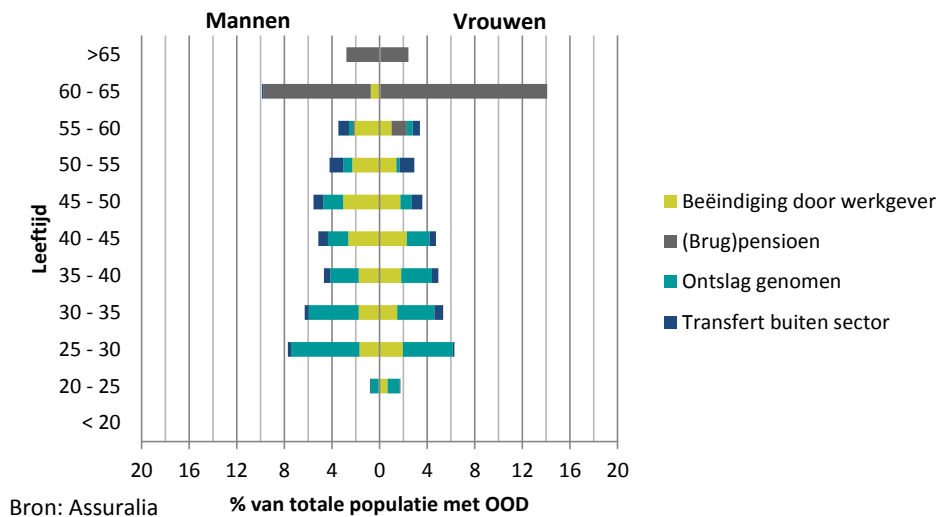
Bron: Assuralia

Grafiek 9 geeft een beeld van de spreiding van de leeftijd van de werknemers die een verzekeringsonderneming hebben verlaten.

Drie vierde van de werknemers die zelf ontslag hebben genomen is jonger dan 40 jaar.

Het aantal personen tussen 55 en 60 jaar die in 2015 op (brug)pensioen zijn vertrokken ligt beduidend lager dan de voorgaande jaren (22 in 2015 tegenover 40 in 2014 en 96 in 2011). De maatregelen die de overheid heeft genomen om (brug)pensioen vóór de leeftijd van 60 jaar minder interessant te maken hebben blijkbaar hun effect niet gemist.

Grafiek 9: Leeftijdspyramide van de vertrokken werknemers verzekeringssector (2015)



3.4 Structuur van de sector²⁰

3.4.1 Ontwikkeling wat betreft de grootte van de ondernemingen en het tewerkgestelde personeel

Er zijn zo'n 115 verzekerings- en herverzekeringsondernemingen actief op de Belgische markt. Ongeveer twee derde van deze ondernemingen stelt personeel tewerk. De rest is actief op de Belgische verzekeringsmarkt, maar stelt geen personeel tewerk.²¹

Tabel 11: Ontwikkeling van de grootte van de ondernemingen en het tewerkgestelde personeel

Grootte van de onderneming	2001		2014		2015	
	Aantal ondernemingen	% van het totale personeelsbestand	Aantal ondernemingen	% van het totale personeelsbestand	Aantal ondernemingen	% van het totale personeelsbestand
<50 werknemers	58	3,6%	34	2,8%	31	2,7%
50-150 werknemers	28	10,2%	22	9,3%	22	9,6%
150-500 werknemers	13	14,2%	12	14,1%	12	14,7%
>500 werknemers	13	72,0%	10	73,8%	10	73,0%
Totaal	112	100,0%	78	100,0%	75	100,0%

Bron: Assuralia

²⁰ Dit gedeelte betreft uitsluitend de OOD.

²¹ Het gaat hier veelal om buitenlandse verzekeringsondernemingen waarvoor de grote agenturen als wettelijke vertegenwoordiger optreden. Voor deze agentschappen of onderwriters is het Paritair Comité 307 bevoegd.

Tabel 11 illustreert het aantal ondernemingen volgens hun omvang, enerzijds, en het relatieve deel in de totale tewerkstelling dat zij vertegenwoordigen, anderzijds.

De werkgelegenheid in de Belgische verzekeringssector concentreert zich vooral in de grotere ondernemingen met meer dan 500 personeelsleden. Deze grote ondernemingen stellen bijna drie op vier werknemers uit de verzekeringssector tewerk.

Ten opzichte van 2001 is vooral het aantal ondernemingen sterk gedaald door fusies en overnames. Dit heeft natuurlijk ook een invloed op het personeelsbestand.

3.4.2 De “top 20” van de groepen inzake werkgelegenheid

Tabel 12: Werkgelegenheid en marktaandelen in % van het incasso

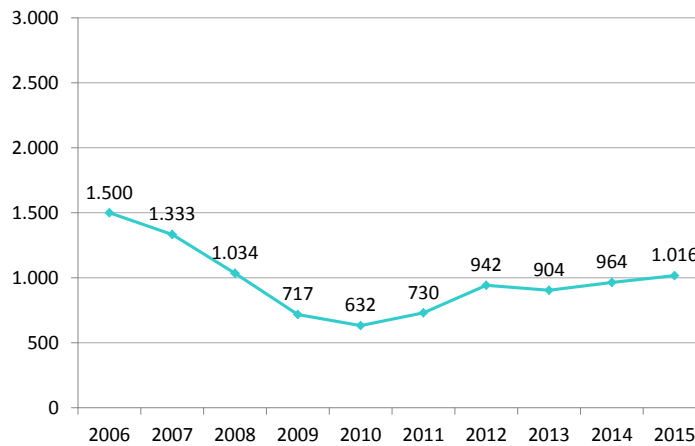
Rang	Evolutie t.o.v. 2014	Groep	Aantal werknemers	Sector (%)	Incasso Niet-Leven	Incasso Leven	Incasso Totaal
1	+1	AG Insurance	4.406	19,2%	16,0%	24,4%	20,8%
2	-1	AXA	4.345	18,9%	18,5%	10,9%	14,2%
3	-	Ethias	1.726	7,5%	11,2%	7,4%	9,0%
4	-	P&V Verzekeringen	1.582	6,9%	6,3%	5,6%	5,9%
5	-	KBC	1.457	6,3%	8,5%	8,9%	8,7%
6	-	Allianz	1.345	5,8%	5,1%	5,6%	5,4%
7	-	Baloise	1.264	5,5%	6,8%	3,3%	4,8%
8	-	Belfius	1.246	5,4%	5,2%	6,8%	6,1%
9	-	ERGO	926	4,0%	5,0%	3,2%	4,0%
10	-	Generali	621	2,7%	1,8%	2,7%	2,3%
11	-	FEDERALE Verzekering	606	2,6%	1,8%	0,9%	1,2%
12	-	Delta Lloyd	524	2,3%	0,0%	5,7%	3,3%
13	-	NN	357	1,6%	1,2%	2,4%	1,9%
14	-	Fidea	324	1,4%	1,6%	0,4%	0,9%
15	-	Atradius	281	1,2%	0,5%	0,0%	0,2%
16	-	AIG	149	0,6%	1,2%	0,0%	0,5%
17	-	Amlin Insurance SE	140	0,6%	0,7%	0,0%	0,3%
18	-	Partners Verzekeringen	123	0,5%	0,4%	0,0%	0,2%
19	-	Intégrale	113	0,5%	0,0%	1,3%	0,7%
20	+2	Credendo	106	0,5%	0,3%	0,0%	0,1%
Totaal			21.641	94,1%			

Bron: Assuralia

3.5 Overeenkomsten van bepaalde duur

In 2015 waren er 1.016 werknemers met een overeenkomst van bepaalde duur. Dit aantal ligt iets hoger dan de drie voorbije jaren en duidelijk hoger dan in 2010, een dieptepunt van het aantal contracten van bepaalde duur, wellicht als gevolg van de crisis. In de periode vóór 2010 kende dit aantal een continue daling.

Grafiek 10: Aantal aanwervingen met een contract van bepaalde duur



Bron: Assuralia

De bijstandsverzekeraars stellen veel werknemers met een OBD tewerk, vooral tijdens vakantieperiodes. In 2015 waren zo'n 16,4 % van het totaal aantal werknemers van de bijstandsverzekeraars aangeworven met een OBD. Ter vergelijking, de andere verzekeraars maken veel minder gebruik van werknemers met een OBD (4,7 % van het totaal personeelsaantal).

Onderstaande tabel geeft het standaardprofiel van werknemers met een tijdelijke overeenkomst.

Tabel 13: Het standaardprofiel van werknemers met een tijdelijke overeenkomst

	% vrouwen	Gemiddelde leeftijd	Meest voorkomend opleidingsniveau	% deeltijdsen
Bepaalde duur	57,6%	30 jaar en 4 maanden	Bachelor : 42,6%	15,2%
Studenten	56,3%	20 jaar en 11 maanden	-	-

Bron: Assuralia

3.6 Overzicht van de werkgelegenheid in tabelvorm²²

3.6.1 Profiel van de werknemers op 31 december 2015

Tabel 14: Profiel van de werknemers op 31.12.2015

	MANNEN	VROUWEN	TOTAAL
Aantal werknemers	10.741	12.252	22.993
onder wie deeltijdsen	1.004	4.802	5.806
Bedienden - uitvoerend personeel			
1ste categorie	37	39	76
2de categorie	220	371	591
3de categorie	723	1.319	2.042
4de categorie A	1.654	3.183	4.837
4de categorie B	2.119	3.469	5.588
Totaal	4.753	8.381	13.134
Kaderleden			
Categorie 1	1.510	1.382	2.892
Categorie 2	1.601	1.275	2.876
Categorie 3	1.382	792	2.174
Totaal	4.493	3.449	7.942
Inspecteurs			
1ste categorie	9	9	18
2de categorie	143	41	184
3de categorie	372	73	445
4de categorie	311	24	335
Totaal	835	147	982
Agenten			
Totaal	4	7	11
Directie			
Totaal	624	243	867
Arbeiders			
Totaal	32	25	57
Leeftijd	45 jaar en 7 maanden	44 jaar	44 jaar en 9 maanden
Anciënniteit	16 jaar en 3 maanden	16 jaar en 5 maanden	16 jaar en 4 maanden

Bron: Assuralia

²² Dit gedeelte betreft uitsluitend de OOD.

3.6.2 Profiel van de in 2015 aangeworven werknemers

Tabel 14: Profiel van de in 2015 aangeworven werknemers

	MANNEN	VROUWEN	TOTAAL
Aantal werknemers	646	599	1.245
onder wie deeltijdsen	9	41	50
Bedienden - uitvoerend personeel			
1ste categorie	6	3	9
2de categorie	5	13	18
3de categorie	63	73	136
4de categorie A	143	216	359
4de categorie B	69	83	152
Totaal	286	388	674
Kaderleden			
Categorie 1	127	88	215
Categorie 2	99	60	159
Categorie 3	58	33	91
Totaal	284	181	465
Inspecteurs			
1ste categorie	5	0	5
2de categorie	5	8	13
3de categorie	26	8	34
4de categorie	4	0	4
Totaal	40	16	56
Agenten			
Totaal	0	0	0
Directie			
Totaal	35	13	48
Arbeiders			
Totaal	1	1	2
Leeftijd	34 jaar en 1 maand	32 jaar en 10 maanden	33 jaar en 6 maanden

Bron: Assuralia

3.6.3 Profiel van de in 2015 vertrokken werknemers

Tabel 15: Profiel van de in 2015 vertrokken werknemers

	MANNEN	VROUWEN	TOTAAL
Aantal werknemers	794	792	1.586
onder wie deeltijdsen	108	327	435
Bedienden - uitvoerend personeel			
1ste categorie	8	6	14
2de categorie	28	44	72
3de categorie	41	103	144
4de categorie A	132	260	392
4de categorie B	135	169	304
Totaal	344	582	926
Kaderleden			
Categorie 1	128	64	192
Categorie 2	125	63	188
Categorie 3	93	52	145
Totaal	346	179	525
Inspecteurs			
1ste categorie	2	1	3
2de categorie	6	4	10
3de categorie	23	2	25
4de categorie	19	1	20
Totaal	50	8	58
Agenten			
Totaal	1	3	4
Directie			
Totaal	52	16	68
Arbeiders			
Totaal	1	4	5
Leeftijd	45 jaar en 6 maanden	46 jaar en 2 maanden	45 jaar en 10 maanden
Anciënniteit	15 jaar en 1 maand	19 jaar en 3 maanden	17 jaar en 2 maanden

Bron: Assuralia

4 Vergelijking met andere Europese landen

Tabel 16: Werkgelegenheid in de verzekeringssector in andere Europese landen

		Werknemers	
		Aantal in 2014	Evolutie t.o.v. 2013
DE	Duitsland	293.500	-2,5% ²³
FR	Frankrijk	146.600	-0,5%
UK	Verenigd Koninkrijk	100.800	-3,7%
NL	Nederland	50.000	-3,8%
IT	Italië	47.452	-1,0%
CH	Zwitserland	47.800	-0,1%
ES	Spanje	45.876	-1,0%
AT	Oostenrijk	26.521	1,5%
BE	België	23.334	-1,4%
SE	Zweden	19.701	3,7%
DK	Denemarken	17.057	10,9%
IE	Ierland	15.104	5,4%
FI	Finland	10.877	-3,3%
PT	Portugal	11.168	0,3%
NO	Noorwegen	9.812	-0,7%
GR	Griekenland	7.500	-6,3%
LU	Luxemburg	4.433	19,0%
		877.535	-1,3%

Bron: Insurance Europe en Assuralia

België: aantal werknemers met een arbeidsovereenkomst van onbepaalde duur

In 2014 noteren de meeste Europese landen een daling van de tewerkstelling in de verzekeringssector. Landen als Zweden (+3,7 %), Denemarken (+10,9 %), Ierland (+5,4 %) en Luxemburg (+19,0 %) noteren in 2014 wel een stijging van het aantal werknemers in de verzekeringssector.

Deze cijfers zijn overgenomen uit de Insurance Data "[European insurance industry database](#)" van Insurance Europe en berusten op de door de nationale werkgeversorganisaties verstrekte gegevens²⁴.

²³ Voor Duitsland verwijzen de cijfers naar loontrekkenden in verzekerings- en herverzekeringsondernemingen en makelaarskantoren per 30 juni van het respectievelijke jaar. De cijfers van 2014 zijn niet vergelijkbaar met deze van 2013.

²⁴ De tewerkstelling in België is uitgedrukt in het absoluut aantal werknemers met een arbeidsovereenkomst van onbepaalde duur op 31 december 2014 en is dus niet teruggebracht tot het voltijds equivalent. In Tabel 3 van deze studie wordt een uitgebreider overzicht gegeven van de werkgelegenheid volgens het type van arbeidsovereenkomst (onbepaalde duur of bepaalde duur) en van het voltijds equivalent.